

Sprawa C-130/20**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

9 marca 2020 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Juzgado de lo Social n.º 3 de Barcelona (sąd pracy nr 3 w Barcelonie) (Hiszpania)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

4 marca 2020 r.

Strona powodowa:

YJ

Strona pozwana:

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

Przedmiot postępowania głównego

Pozew w związku z przejściem na emeryturę przeciwko Instituto Nacional de la Seguridad Social (krajowemu instytutowi zabezpieczenia społecznego), w ramach którego powódka wnosi o przyznanie dodatku macierzyńskiego w wysokości 10% od przyznanej emerytury.

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Przedmiotem wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest ustalenie, czy wyłączenie dodatku macierzyńskiego w przypadku kobiet, które dobrowolnie przechodzą na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w porównaniu z tymi, które nie przechodzą na wcześniejszą emeryturę lub które przechodzą na wcześniejszą emeryturę niezależnie od swojej woli, jest zgodne z przepisem prawa europejskiego gwarantującym równość traktowania

w dziedzinie zabezpieczenia społecznego w najszerszym tego słowa znaczeniu, to znaczy między mężczyznami i kobietami, lecz także między kobietami.

Pytanie prejudycjalne

„Czy przepis taki jak art. 60 ust. 4 Ley General de la Seguridad Social (powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym), wyłączający przyznanie dodatku macierzyńskiego w przypadku kobiet, które dobrowolnie przechodzą na emeryturę, w porównaniu z tymi, które również dobrowolnie przechodzą na emeryturę w zwykłym wieku przewidzianym ustawą lub które przechodzą na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego, lecz robią to ze względu na pracę wykonywaną w ciągu ich życia zawodowego, z powodu niezdolności do pracy lub z powodu zakończenia stosunku pracy przed przejściem na emeryturę z przyczyn od nich niezależnych, można uznać za bezpośrednią dyskryminację w rozumieniu dyrektywy 79/7?”.

Przywołane przepisy prawa Unii

Artykuł 21 ust. 1 i art. 34 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w związku z art. 157 ust. 4 TFUE.

Dyrektywa Rady 79/7/EWG z dnia 19 grudnia 1978 r. w sprawie stopniowego wprowadzania w życie zasady równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zabezpieczenia społecznego: art. 3 ust. 1 lit. a), art. 4 ust. 1 i 2 oraz art. 7 ust. 1 lit. a) i b).

Artykuł 2 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2006/54/WE w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy.

Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 12 grudnia 2019 r., Instituto Nacional de la Seguridad Social (C-450/18, EU:C:2019:1075: pkt 28, 30, 33, 37, 42, 44, 46–50, 57, 58, 60, 62, 63, 65; sentencja).

Wyrok Trybunału z dnia 5 czerwca 2018 r., Grupo Norte Facility (C-574/16, EU:C:2018:390, pkt 46).

Przywołane przepisy prawa krajowego

1. – Real Decreto Legislativo 8/2015, de 30 de octubre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General de la Seguridad Social (królewski dekret ustawodawczy 8/2015 z dnia 30 października 2015 r. zatwierdzający tekst jednolity powszechnej ustawy o zabezpieczeniu społecznym).

Artykuł 60. Dodatek macierzyński w świadczeniach składkowych systemu zabezpieczenia społecznego.

1. Dodatek do świadczenia jest przyznawany ze względu na wkład demograficzny w zabezpieczenie społeczne kobietom, które miały dzieci biologiczne lub przysposobione i które otrzymują na jakichkolwiek zasadach z systemu zabezpieczenia społecznego świadczenia składkowe z tytułu emerytury, wdowieństwa lub trwałej niezdolności do pracy.

Wspomniany dodatek, który ma pod każdym względem charakter prawny publicznego świadczenia składkowego, oblicza się poprzez dodanie do kwoty bazowej wspomnianych świadczeń określonej wartości procentowej, która zależy od liczby dzieci według następującej skali:

- a) w przypadku dwojga dzieci: 5 procent.
- b) w przypadku trojga dzieci: 10 procent.
- c) w przypadku czworga lub większej liczby dzieci: 15 procent.

[...].

2. W przypadku, gdy wysokość początkowo przyznanego świadczenia przekracza [maksymalną, ustawowo określoną] granicę, bez zastosowania dodatku, suma świadczenia i dodatku nie może przekroczyć wspomnianej granicy powiększonej o 50 procent przyznanego dodatku.

Ponadto jeżeli kwota przyznanego świadczenia osiąga [maksymalną, ustawowo określoną] granicę przy tylko częściowym zastosowaniu dodatku, zainteresowana osoba będzie również mieć prawo do otrzymania 50 procent części dodatku, która przekracza maksymalną granicę obowiązującą w danym momencie.

[...]

Jeżeli świadczenie, które ma zostać uzupełnione dodatkiem, wynika z sumowania okresów ubezpieczenia pro rata temporis, zgodnie z prawem międzynarodowym, dodatek oblicza się na podstawie teoretycznej nabytej emerytury, a do uzyskanego wyniku dodaje się odpowiednią część proporcjonalną.

[...]

4. Dodatek do świadczenia nie ma zastosowania w przypadku przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego z woli zainteresowanej osoby, ani w przypadku częściowej emerytury [...].

Niezależnie od powyższego, odpowiedni dodatek do świadczenia przyznaje się w przypadku przejścia z częściowej emerytury na pełną emeryturę po osiągnięciu odpowiedniego wieku w danym przypadku.

[...]

Orzeczenie Tribunal Constitucional (trybunału konstytucyjnego) nr 114/18 z dnia 16 października 2018 r. (ECLI:ES:TC:2018:114A)

W orzeczeniu tym oddalono kwestię niezgodności z konstytucją podniesioną przez Juzgado de lo Social (sąd pracy), ponieważ „z punktu widzenia dodatku do emerytury mającego na celu zrekompensowanie [strat] matkom, w przypadku których, niezależnie od ich woli i z powodów określonych w art. 207 Ley General de la Seguridad Social, ograniczane są składki odprowadzane w ciągu ich życia zawodowego, różnica wprowadzona przez ustawodawcę w art. 60 ust. 4 Ley General de la Seguridad Social jest obiektywnie i racjonalnie uzasadniona [...], gdyż przejście na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego skraca okres odprowadzania składek do systemu i wydłuża okres pobierania emerytury, w związku z czym logiczne jest, że ustawodawca wprowadza przepisy mające zniechęcić do przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego”.

Zwięzłe przedstawienie okoliczności faktycznych i postępowania głównego

- 1 YJ, urodzona w 1954 r., złożyła wniosek o emeryturę w dniu 2 grudnia 2017 r., a w dniu 11 grudnia 2017 r. wydano decyzję przyznającą jej emeryturę w oparciu o podstawę wymiaru wynoszącą 2954,05 EUR miesięcznie, przy czym wartość procentowa emerytury wyniosła 86% maksymalnej emerytury w wysokości 2573,70 EUR miesięcznie, ponieważ została ona obniżona o 0,50% za każdy kwartał okresu przed osiągnięciem zwykłego wieku emerytalnego, w związku z czym wysokość emerytury określono na 2470,75 EUR miesięcznie ze skutkiem od dnia 4 grudnia 2017 r.
- 2 Od powyższej decyzji powódka wniosła w ramach postępowania administracyjnego zażalenie, w którym stwierdziła, że przysługuje jej prawo do dodatku macierzyńskiego do emerytury, ponieważ ma troje dzieci, wobec czego emeryturę powinno się zwiększyć o 10%. W dniu 9 maja 2018 r. organ, do którego wniosła zażalenie, wydał decyzję i oddalił jej żądanie, w związku z czym YJ złożyła pozew, w którym wnosi o przyznanie jej wspomnianego dodatku macierzyńskiego, przewidzianego w art. 60 Ley General de la Seguridad Social i polegającego na zwiększeniu o 5–15%, w przypadku kobiet mających co najmniej dwoje dzieci, świadczenia przysługującego im ze względu na trwałą niezdolność do pracy, osiągnięcie wieku emerytalnego lub wdowieństwo.

Zasadnicze argumenty stron postępowania głównego

Stanowisko i argumentacja strony powodowej

- 3 Powódka twierdzi, że uzasadnienie dodatku wprowadzonego przez ustawodawcę powoduje dyskryminację kobiet, które wniosły rzeczywisty wkład do systemu zabezpieczenia społecznego i które z powodu przejścia na emeryturę w sposób dobrowolny przed osiągnięciem wieku emerytalnego nie mogą skorzystać z dodatku, w przeciwieństwie do kobiet, które przechodzą na emeryturę

i otrzymują 100% emerytury, a nawet emeryturę w wysokości równej maksymalnej granicy, oraz wdów, w przypadku których nie jest sprawdzana ich kariera zawodowa, ponieważ prawo do dodatku przysługuje im ze względu na składki odprowadzone przez małżonka lub zmarłego.

- 4 W odniesieniu do orzeczenia Tribunal Constitucional nr 114/18 powódka wskazuje, że jedno ze zgłoszonych w nim zdań odrębnych uzasadnia jej stanowisko, zgodnie z którym perspektywa płci musi mieć pierwszeństwo w ramach wykładni przepisów prawa, w związku z czym w przypadku, gdy z pozoru neutralne przepisy prowadzą do niesprawiedliwych sytuacji, które naruszają prawo do równości, powodując ukrytą lub pośrednią dyskryminację, Tribunal Constitucional musi dokonać wykładni wykraczającej poza dosłowne brzmienie.
- 5 Następnie powódka stwierdza, że obecny przepis art. 60 Ley General de la Seguridad Social jest sprzeczny z prawem wspólnotowym i niezgodny z celem, w jakim go wprowadzono, odpowiadającym zaleceniom Komisji Europejskiej, Parlamentu i Rady zmierzającym do zmniejszenia różnicy między płciami w dziedzinie emerytur państwowych. Powódka powołuje się w tym względzie na art. 21 ust. 1 i art. 34 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w związku z art. 157 ust. 4 TFUE.
- 6 Powódka uważa, że konsekwencją tego jest nierówne traktowanie kobiet będących matkami co najmniej dwojga dzieci jedynie ze względu na sposób przejścia przez nie na emeryturę, pomimo celu przepisu w postaci rekompensaty za wkład demograficzny, jaki wszystkie pracownice wnoszą jednakowo.
- 7 Powódka przychyliła się do wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, a konkretnie powołuje się na art. 2 ust. 1 lit. b) dyrektywy 2006/54/WE w sprawie wprowadzenia w życie zasady równości szans oraz równego traktowania kobiet i mężczyzn w dziedzinie zatrudnienia i pracy, wskazując, że chodzi tu o dyskryminację pośrednią ze względu na płeć, ponieważ istnieje nieuzasadniona i nieproporcjonalna różnica między kobietami w chwili przejścia na emeryturę. Powódka powołuje się na pkt 46 wyroku Trybunału z dnia 5 czerwca 2018 r. (sprawa C-574/16), w którym wskazano, że zasada niedyskryminacji wymaga, by porównywalne sytuacje nie były traktowane w różny sposób.

Stanowisko i argumentacja strony pozwanej

- 8 Instituto Nacional de la Seguridad Social odmówił przyznania dodatku macierzyńskiego w postępowaniu administracyjnym na tej podstawie, że art. 60 ust. 4 Ley General de la Seguridad Social stanowi, iż wspomniany dodatek emerytalny nie ma zastosowania w przypadku przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego z woli zainteresowanej osoby.
- 9 Instituto Nacional de la Seguridad Social twierdzi, że celem niestosowania dodatku macierzyńskiego do dobrowolnych emerytur (dobrowolnego przejścia na

emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego i częściowej emerytury) jest uniknięcie wspierania przez przedsiębiorstwa lub same zainteresowane osoby przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego pracowników, których podstawa wymiaru świadczenia jest wyższa niż maksymalna emerytura, ponieważ nie odczuwają oni ujemnych skutków zastosowania w stosunku do nich współczynników zmniejszających, które zostają zrównoważone przez podstawę wymiaru.

- 10 Ponadto strona pozwana sprzeciwia się wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, ponieważ art. 157 ust. 4 TFUE nie ma zastosowania do kwestii będącej przedmiotem sporu, gdyż w pozwie nie podniesiono dyskryminacji ze względu na płeć wynikającej z braku proporcjonalności spornego przepisu ustawowego, lecz raczej możliwą nierówność wobec prawa jednej osoby w stosunku do drugiej, z których obie są kobietami, ze względu na wysokość emerytury w przypadku przejścia na emeryturę w oparciu o różne sposoby.
- 11 Następnie pozwany organ podziela rozumowanie zaprezentowane w orzeczeniu Tribunal Constitucional, ponieważ nie mamy tu do czynienia z przypadkiem dyskryminacji, lecz z przypadkiem nierówności wobec prawa oraz szerokim marginesem przysługującym ustawodawcy w zakresie uregulowania świadczeń z systemu zabezpieczenia społecznego.
- 12 Wreszcie strona pozwana twierdzi, że środki działania pozytywnego, o których mowa w art. 157 ust. 4 TFUE, mieszczą się w zakresie pojęcia równości materialnej, w odróżnieniu od zakazu dyskryminacji, który opiera się na pojęciu równości formalnej. W odniesieniu do rzeczonych środków Trybunał stwierdził, że nie prowadzą one do nadmiernego traktowania dyskryminującego mężczyzn w stosunku do kobiet, nie oceniając, czy ich zastosowanie do wszystkich kobiet jest odpowiednie.
- 13 W świetle wszystkich powyższych uwag Instituto Nacional de la Seguridad Social sprzeciwia się wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym ze względu na to, że Tribunal Constitucional wyjaśnił wszelkie wątpliwości dotyczące zgodności art. 60 ust. 4 Ley General de la Seguridad Social z zasadą równości wobec prawa ustanowioną w art. 14 hiszpańskiej konstytucji i w art. 20 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, a także na to że przepisy prawa Unii nie mają zastosowania w niniejszym sporze.

Zwięzłe uzasadnienie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 14 W odniesieniu do orzeczenia Tribunal Constitucional nr 114/18 sąd odsyłający wychodzi z założenia, że Tribunal Constitucional zajął się niniejszą kwestią z perspektywy kontroli zgodności z konstytucją, to znaczy dokonał oceny, czy dodatek macierzyński jest zgodny z zasadami wykładni podstawowego prawa do równego traktowania wobec prawa, ustanowionego w art. 14 hiszpańskiej konstytucji. Sąd odsyłający uważa zatem, że nie koliduje to z wystąpieniem ze

wspomnianym wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, ponieważ rozpatrywana kwestia dotyczy stosowania prawa Unii, a nie hiszpańskiej konstytucji.

- 15 Sąd odsyłający twierdzi, że o ile w niniejszej sprawie nie chodzi o kompensowanie sytuacji, w których kobiety korzystały z urlopu macierzyńskiego, ani o wyeliminowanie ujemnych z punktu widzenia kariery zawodowej stron sytuacji, gdy kobiety przerywają pracę po porodzie, biorąc pod uwagę, że nie można powiązać dodatku ze stanem biologicznym kobiet, które urodziły, oraz o ile nie dotyczy to kobiet, które przerwały działalność zawodową, aby poświęcić się wychowaniu dzieci, w związku z czym uznano, iż art. 60 ust. 1 Ley General de la Seguridad Social stanowi bezpośrednią dyskryminację mężczyzn będących w tej samej sytuacji, która jest zakazana przez dyrektywę 79/7, o tyle nie ma żadnych taktycznych ani prawnych powodów, które uniemożliwiłyby zastosowanie tej samej argumentacji do wszystkich kobiet będących w tej samej sytuacji, niezależnie od sposobu i chwili przejścia na emeryturę, do której stosuje się dodatek.
- 16 Innymi słowy, skoro art. 60 ust. 4 Ley General de la Seguridad Social wyłącza grupę kobiet, które przechodzą na emeryturę, mianowicie te kobiety, które dobrowolnie przeszły na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego, chociaż nie wszystkie z nich, ponieważ w niektórych przypadkach wcześniejszego przejścia na emeryturę wyłączenie to nie ma zastosowania, pomimo faktu, że przejście na emeryturę jest dobrowolne w każdym przypadku i w każdej chwili, konieczne jest ustalenie, czy wyłączenie kobiet, które przechodzą na emeryturę przed osiągnięciem zwykłego wieku przewidzianego ustawą, można również uznać za dyskryminujące w rozumieniu dyrektywy 79/7, gdyż wspomniane wyłączenie jest niesłuszne i bezzasadne.
- 17 W odniesieniu do twierdzenia, że emerytura powódki przekracza maksymalną emeryturę przewidzianą w Hiszpanii w chwili zdarzenia powodującego przejście na emeryturę, faktem jest, że dodatek macierzyński ma zastosowanie, zgodnie z art. 60 ust. 2 Ley General de la Seguridad Social, chociaż uzyskana kwota przekracza maksymalną emeryturę, jak ma to miejsce w niniejszej sprawie, gdyż uzyskana emerytura byłaby wyższa niż rzeczona emerytura maksymalna.
- 18 W celu rozstrzygnięcia niniejszej sprawy konieczne jest ustalenie, czy wyłączenie dodatku macierzyńskiego w przypadku kobiet, które dobrowolnie przechodzą na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w porównaniu z kobietami, które przechodzą na emeryturę w zwykłym wieku przewidzianym ustawą lub które przechodzą na wcześniejszą emeryturę, lecz robią to ze względu na pracę wykonywaną w ciągu ich życia zawodowego lub w przypadku niezdolności do pracy, a także z kobietami, które przechodzą na wcześniejszą emeryturę z powodu zakończenia stosunku pracy w okresie bezpośrednio poprzedzającym przejście na emeryturę z przyczyn od nich niezależnych, jest zgodne z przepisem prawa europejskiego, który gwarantuje równe traktowanie w najszerszym tego słowa

znaczeniu, to znaczy między mężczyznami i kobietami, lecz także między kobietami.

DOKUMENT ROBOCZY